

Preljubi učenci !

Ko sem Vam v zadnji šolski uri dne 6.marca 1935 predaval o geografiji in zgodovini našega rotarskega okrožja, ki naj bi ga zaradi enostavnosti imenovali kar "Rotemona", Vas je nekaj manjkalo in zato Vam tu le s kratkimi besedami ponovim bistveno vsebino zadnje lekcije iz te snovi. "Rotemona" je bilo zelo cvetoče in prijazno mesto ob reki Ljubljanici in se je po bivališču njenih prebivalcev raztezalo preko mestnih meja celo tja do Ribnice. Prebivalci "Rotemone" so bili zelo ekstenzivnega značaja. Hoteli so zavzeti celo mesto Celje in pri nekem stalem omizju zasaditi v celjska tla svojo osvajalno zastavo. Toda to jim ni uspelo, ker so prostosti vajeni Celjani z velikim uspehom odbili njihov zavratni napad. Starodavne listine nam tudi poročajo o zlonamernih njihovih poskusih, da bi zavzeli tudi mesto Kranj. O kakem dejanskem napadu na to preistorično mesto nam naši viri ne poročajo,

vendar pa vemo, da so ponovno privabili nič hudega sluteče in miroljubne prebivalce tega mesta k sebi in jih nagovarjali, da bi se prostovoljno podjarmili njihovi nadoblasti.

Prednašal sem Vam zadnjič, kako se je "Rottenham" rodila pod milim nebom na vrtu neke gostilne, imenovane "Zvezda", kako je počela s svojim delovanjem in kake so bile peripetije njenega razvoja, kako je bil prvi njen vodja prezident Žirovnik nazvan "dobri", kako mu je sledil prezident Krejči, nazvan "ideolog" ali "sitni", kako mu je sledil na prestol prezident Slokar, imenovan "Bosanac", kako je Slokarja treščil s prestola krvolоčni njegov naslednik "Kavčič grozni" ali "Kavčič avtokrat" in kako je ob času njegovega gospodovanja v narodu vse vrelo in se pripravljal na zopetno revolucijo, imenovano volitve z volilnim golažem, volilnim valjarjem in podkupovanjem. Tam je prenehal prvi del naše zgodovine in dovolite mi, da danes nadaljujem z drugim delom.

Kakor je bil prezident "Kavčič grozni" med narodom zelo nepriljubljen zaradi svojega avtoritativ

nega režima in svojega krvoločnega značaja, tako moramo vendar njegovemu gospodovanju priznati, da je bilo izredno zaslužno za kulturo malega rotemonskega naroda. Za časa njegovega vladanja namreč najdemo prve knjige, ki so izšle nele na njegovo pobudo, temveč tudi z njegovim lastnoročnim sodelovanjem. To so bile takozvane "knjige odsekov", na katerih je pa z ob časa tako glodal, da jih danes razven frekvenčne knjige, ki jo je z vso neusmiljeno brezobzirnostjo še dolga leta nadaljeval državljan Ljubič, ni več. Vse iskanje po arheoloških zbirkah in celo v prastarih grobiščih je ostalo zaman, od prezidenta Kavčiča sestavljene knjige žal ne eksistirajo več in ni izključeno, da jih je narod namenoma uničil, ker ni poznal njihove kulturne dragocenosti in se je nediscipliniran jezik nad pretiranim formalizmom. V zadnjih dneh svojega vladanja je hotel popraviti velikanske krivice, ki jih je nasilnež storil svojemu narodu, s tem, da je pozval v "Rotemono" predstavnike mnogoštevilnih drugih narodov na takozzano distriktno konferenco. Ni točno doznano, ali je dejstvo, da so se inozemci v

tako velikem številu odzvali njegovemu vabilu, pripisovati vabljivim besedam njegovih glasnikov, ali pa je to pripisovati usmiljenju gostov do tlačenega naroda . Obenem z njim je izgubil svoj prestol tudi takratni patriarch Krejči, ki so ga pripadniki sekte imenovali za guvernerja. Vsekakor je za žilavost in spretnost Rotemoncev značilno, da je bil pozvan iz njihovih vrst na prestol patriarha njihov pripadnik, iz česar je razvidno, kako velik ugled so v vesoljnem svetu uživali Rotemonci, najsi je patriarchova slava trajala tudi samo eno leto .

Niti arheološke najdbe, niti ustna sporočila nam ne povedo ničesar točnega in jasnega, kako je bila pravzaprav ustrojena vladavina v Rotemonskem narodu Videti je, da so Rotemonci povzeli vsaj en del navad starih Slovanov. Nek znamenit zgodovinar iz južnih krajev pričuje, da najstarejši južni Slovani niso nikdar imeli kakih stalnih knezov, temveč so le, kadar je izbruhnila vojna, izvolili svojega vojskovođo, ki so ga pa, čim je bil mir sklenjen, neusmi-

ljeno spravili s pota, da ne bi nikdar prišel kdo na misel, vladati drugim. Podobne navade najdemo pri Rotemoncih. Niso namreč trpeli stalnih voditeljev in jih tudi vobče niso spoštovali tako, kakor drugi narodi spoštujejo svoje vladarje, temveč so vsako leto svojega prezidenta kratkomalo odstavili in si izbrali drugega voditelja, katerega pa tudi niso ubogali. To so delali Rotemonci skoraj gotovo radi tega, da jim ne bi kdo za stalno hotel postati voditelj, ker z nobenim niso bili zadovoljni. Vendar pa niso bili popolnoma dosledni v izvajanju teh staroslovanskih navad, temveč so si izvolili, ko so kravoločnega prezidenta Kavčiča nasilno odstavili s prestola, zopet za svojega voditelja "Žirovnika dobrega" Očividno so hoteli s tem pokazati, da narodu ni mogoče vladati z železno roko, temveč da dobrota pri njem mnogo več opravi. Ko je po krvavi revoluciji "Kavčič grozni" od vseh zapuščen in ponižan zapustil ~~šk~~ svoj prestol ter se umaknil v neko hiralnico, nazvano "Ljudska banka", je "tako nekakšno" pričel zopet vladati "Žirovnik dobr". Narod ga je zelo

spoštoval in ga je imel rad, ker je bil obziren in ga je navadno pustil delati, kar je sam hotel. Ena največjih zaslug prezidenta Žirovnika je znižanje davkov v "Rotemoni" ~~xxxxxxxxxx~~ in ustanovitev svetovno znane okrogle mize na Bledu, zaradi katere so nastale tudi na internacionalnem pozorišču velike komplikacije, ki so pretresale polovico Evrope in okolico. Stroga z običajo pijačo zalita evidenca vseh godov in rojstnih dni spada tudi med pridobitve njegovega časa. Na diplomatskem polju si je iztekel nevenljive zasluge s tem, da je poslal močno delegacijo na III. regionalno konferenco, ki se je vršila v Veneciji. Izreden uspeh njegovega delovanja je tudi v tem, da se mu je posrečilo pridobiti celo državljan Naglaza za predavanje "Z avtomobilom po Zgornji Italiji in Švici". Vse pričadevanje zgodovinarjev, da bi izsledili, ~~sem nimam~~ kaj pomeni beseda avtomobil, je ostalo doslej brez uspeha. Žal pa tudi predavanje Naglaza ni napisano, da bi iz njega mogli posneti, kaj je s svojim predavanjem pravzaprav hotel. Največ govorov sta v oni dobi imela Krejči in Prezelj in ni izključeno, da pomeni njuno

delovanje le sebično in preračunano prizadevanje priti v "Rotemoni" do vladanja, kar se jima je, kakor bo iz kasnejših izvajanj razvidno, končno tudi posrečilo. Iz delovanja prezidenta "Žirovnika dobrega" je sklepati, da mu potovanje ni dobro delo, ker vidimo, da "Rotemono" dosledno zastopajo na vseh zunanjih zborovanjih, ki so se za časa vladanja prezidenta Žirovnika vršila, zlasti tudi v Dubrovniku, vedno drugi zastopniki naroda. Pri tej priliki še pripomnim, da je v Dubrovniku vodil zborovanje vesoljnih prijateljskih narodov patriarch Krejči, ni pa razjasnjeno, zakaj je ravno njega zadela ta služba, ko je bil kot patriarch vendar že preje strmoglavljen.

Prezidentu "Žirovniku dobremu" je sledil na Rotemonskem prestolu president Božič "Vse zbov". Zакaj mu je narod dal ta priimek, nam zgodovinarji ne poročajo niti iz arheoloških zbirk, niti iz ustnih sporočil. Dvojno je mogoče. Ali je bil nemara zelo vdan pijančevanju, četudi so pri izkopavanju njegovih zakladnic našli mnogo posod neke kisle vodene pijače morda brez alkohola, - in se je v opitem stanju zelo nasilno

obnašal. Drugo možnost pa izkazujejo stari arhivi; našli so namreč neke zapise o tem, da je bilo za časa njegovega vladanja treba "tnalo", na katero je polagal svoje žezlo, prenoviti, ker je razpadlo v dva dela .
Še ena okolnost je ugotovljena , ki utegne dati nekaj jasnosti radi tega priimka . Ko je prezident Božič s svojim spremstvom posetil neko sosedno vladavino, so mu tam podarili bronast krožnik s tolkalom, kar je obije še danes dobro shranjeno v našem muzeju. Sicer je bil prezident Božič za časa svojega vladanja mnogo v inozemstvu in so ga takrat v "Rotemoni" nadomeščali deloma njegovi izbrani namestniki in če še teh ni bilo, pa njegovi predniki. Ko pa je bil prezident Božič doma, je odlično vodil svoj narod, ki mu je bil vdan in še precej poslušen. Posrečilo se mu je celo, pridobiti nekaj novih državljanov. Ta poskus se je njegovim prednikom parkrat zelo izjalovil. Zelo hvalevredno je njegovo prizadevanje, spraviti razrahlane vrste Rotemoncev, ki so se vsled dobrote njegovega prednika navadli prezirati kolikor toliko disciplino,

zopet v red . Med najjasnejše momente njegovega vladanja pripisujemo sijajen obisk vrhovnega vodje vseh somišljenikov, ki je prišel iz daljnje večerne dežele.

Da so bili Rotemonci zelo častihlepne narave, razberemo iz okolnosti, da se ni samo bivši prezent Krejči dokopal do časti patriarha, temveč vidimo za časa vladanja prezidenta Božiča, kako ponovno skuša zasesti patriarhov prestol bivši prezent Slokar "Bošanac". ~~Prvi poskus se mu je izjalevil, toda prislovi~~ci o "neprestani kaplji" in o "zrnu do zrna pogacha", najdetra očividno tudi pri njem mesto, ker za časa vladanja prezidenta Božiča vse kaže na uspeh njegovega ~~neprestanega stremljenja in prizadevanja.~~ Iz neznanih razlogov - prezent Božič tega gotovo ni zaslužil - , je pričelo ob koncu njegovega vladanja v narodu vreti. Najsi bi bilo od velike koristi, če bi prezent Božič svoj narod vodil še naprej, je vendar nepreračunljiva volja ljudstva odločila, da naj bo njegovemu razbijanju z žezlom enkrat že konec. Na tajnih sestankih je mafija izbrala za bodočega poglavarja prejšnjega prezidenta "Krejčija sitnega". Narod gotovo ni

izbral njega iz posebne naklonjenosti in iz simpatije, saj ga je zaradi njegove pretirane natančnosti in neprestanega gnavljenja vse sovražilo. Omenil sem pa že, da je skoraj gotovo vzrok tej izvolitvi iskati v dejstvu, da se je prezent Krejči pri vsaki priliki vsiljeval s svojimi govorji in narodu, ki je kolikor=toliko obziren, ni mogoče drugače, kakor da ravno njega izbere za prezidenta ter mu postavi ob stran kot sodelavca sekretarja Prezlja, ki tudi ni izpustil nobene prilike, da govorji narodu. Mafija in od nje izbrana voditelja čakata na ugoden trenutek, da od=stranita s prestola prezidenta Božiča, ki bo po nehva=ležnosti svojega naroda potem zopet uvrščen med navad=ne državljanje ali bo šel pa tudi v hiralnico kakor Kavčič.